

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્યો

વિરુદ્ધ

બશીર અહેમદ

૨ મે, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અરિજીત પાસાયત અને ન્યાયમૂર્તિ શ્રી તરુણ ચટર્જી]

સેવા કાયદો:

પેન્શન – હકદારી – નિયમનો અને સેવા પ્રમાણપત્ર અનુસાર જરૂરી સેવા અવધિ પૂર્ણ ન કરનાર કર્મચારી – રાખવામાં આવેલ:પેન્શન માટે હકદાર ન હોય તેવા કર્મચારી-સેના માટેના નિયમો, ૧૯૬૨-પેરા ૧૩૪.

સામાવાળાને સેનામાં સિપાહી તરીકે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.તેમણે ૯ વર્ષ ૭ મહિના અને ૨૭ દિવસ સુધી સેવા આપી હતી.આ સમયગાળામાં ૨ વર્ષ માટે અનામત સેવાનો સમાવેશ થતો હતો.૧૯૭૬ના સૈન્ય સૂચનાઓ અનુસાર, પેન્શન મેળવવા માટે જરૂરી સેવાનો સમયગાળો સક્રિય સેવાઓ સાથે ૧૫ વર્ષ અને અનામતમાં ૨ વર્ષ હતો.જેથી તેઓ પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર ન હતા.સામાવાળાએ તેને પેન્શન આપવા માટે અપીલકર્તાઓને નિર્દેશ આપવા માટે રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી.લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ તેમજ ડિવિઝન બેન્ચે સામાવાળાને પેન્શનના લાભ માટે હકદાર ઠેરવ્યા.અપીલકર્તાઓની પુનર્વિચાર અરજી ફગાવી દેવામાં આવી હતી.તેથી વર્તમાન અપીલ છે.

અપીલને મંજૂરી આપતા અદાલતે

ઠેરવેલ કે:૧. પેન્શન મેળવવાનો હક આર્મી સૂચનાઓમાં આપેલા નિર્દેશનો પર આધારિત છે જે આર્મી માટેના નિયમો ૧૯૬૨ ના ફક્ત ૧૩૪ સાથે

સંબંધિત છે, જેમાં જરૂરી સેવાનો સમયગાળો ૧૫ વર્ષ સક્રિય અને ૨ વર્ષ અનામત હોવો જરૂરી હતો.[૭૨૮-બી]

૨ ડિવિઝન બેન્ચે મૂળ સેવા પ્રમાણપત્ર જોયું અને ૧૫ વર્ષની અનામત સેવાના પ્રસાર અંગેની એન્ટ્રીનો ઉલ્લેખ કર્યો, છતાં તે એ ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ ગયું કે તેની એન્ટ્રી બાહ્ય રીતે વાહિયાત હતી.સેવાના પ્રમાણપત્રમાં જ સ્પષ્ટપણે દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે, નોંધણીની તારીખ ૮મી જાન્યુઆરી, ૧૯૬૯ છે અને સેવાનું પ્રમાણપત્ર ૨૬મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૭૮ના રોજ બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.આમ હોવાથી, પ્રતિવાદી દ્વારા ૧૫ વર્ષથી વધુ અનામત સેવા આપવાનો પ્રશ્ન ઊભો થયો ન હતો.(૭૨૭-એચ; ૭૨૮-એ-બી)

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:સિવિલ અપીલ નંબર ૪૦૫૨-૪૦૫૩/૨૦૦૪.

એલ. પી. એ. (ઓ. ડબલ્યુ.) નંબર ૨૧૭/૨૦૦૨ માં જમ્મુ અને કાશ્મીર હાઈકોર્ટના ૧૬.૯.૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ તરફથી વિકાસ સિંહ, એએસજી, ઇન્દ્રા સાહની અને અનિલ કટિયાર અને સુષ્મા સુરી.

સામાવાળા માટે પીડી શર્મા.

અદાલતનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિશ્રી અરિજીત પસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

.આ અપીલમાં પડકાર એ છે કે જમ્મુ અને કાશ્મીર હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ અને ઉપરોક્ત આદેશના સંદર્ભમાં સમીક્ષા અરજીને ફગાવી દેતા પસાર કરેલા આદેશોની કાયદેસરતા સામે છે.ઉચ્ચ અદાલતે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા વિદ્વાન સિંગલ જજના એ અભિપ્રાયને સમર્થન આપ્યું હતું કે સામાવાળા પેન્શન માટે હકદાર છે.

સંક્ષિપ્તમાં પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો નીચે મુજબ છે:

પ્રતિવાદીની ૦૬/૦૧/૧૯૬૯ પર સિપાહી તરીકે નોંધણી કરવામાં આવી હતી.૦૧/૦૭/૧૯૭૬ પર સામાવાળાએ સેવામાંથી ડિસ્ચાર્જ થયા પછી બે વર્ષની અનામત સેવા જવાબદારીમાંથી પસાર થવાની લેખિત ઘોષણા કરી હતી.

૦૬/૦૯/૧૯૭૮ ના રોજ, પ્રતિવાદીની દયાના ધોરણે લશ્કરી સેવામાંથી છૂટા કરવાની વિનંતી સ્વીકારવામાં આવી હતી અને તેમને છૂટા કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમનું નામ લશ્કરી સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવ્યું હતું.આમ તેમણે ૯ વર્ષ ૭ મહિના અને ૨૭ દિવસ સેનામાં સેવા આપી હતી જેમાં કેટલીક ઓવરસ્ટે રજાનો પણ સમાવેશ થતો હતો.૦૬/૦૯/૧૯૮૦ ની અસરથી સામાવાળાની કોઈ અનામત જવાબદારી બંધ થઈ ગઈ છે.આમ, અપીલકર્તાઓના મતે, લાગુ નિયમોની દ્રષ્ટિએ સામાવાળા કોઈપણ પેન્શન માટે લાયક ન હતા.૨૧/૦૨/૨૦૦૦ ના રોજ સામાવાળાએ અપીલકર્તાઓને પેન્શન આપવાના નિર્દેશ માટે રિટ અરજી દાખલ કરી.જૂન, ૨૦૦૦ માં જવાબી-સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું.૨૮/૦૨/૨૦૦૧ ના આદેશ દ્વારા રિટ અરજીનો નિકાલ કરનારા વિદ્વાન સિંગલ જજે એ આધાર પર કાર્યવાહી કરી કે કોઈ જવાબી-સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું નથી.તેથી, અપીલકર્તાનો દાવો કે તેણે અનામત સેવા સહિત ૧૫ વર્ષની સેવા આપી હતી અને તેને આ જ આધાર પર સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે, સામાવાળા પેન્શન અને અન્ય લાભોનો હકદાર છે.વર્તમાન અપીલકર્તાઓ દ્વારા પેટન્ટ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં હકારાત્મક વલણ અપનાવવામાં આવ્યું હતું કે, વાસ્તવમાં સામાવાળા સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું, સામાવાળા દ્વારા ૧૫ વર્ષની સેવા આપવાનો પ્રશ્ન ઊભો થયો ન હતો કારણ કે,

તેમની નિમણૂક જાન્યુઆરી, ૧૯૬૯ માં થઈ હતી અને તેમને ૧૯૭૮ માં છૂટા કરવામાં આવ્યા હતા અને છેલ્લા બે વર્ષની સેવા અનામત સેવા સંબંધિત હતી.તેમણે જરૂરી સેવાનો સમયગાળો પૂર્ણ ન કર્યો હોવાથી તેઓ કોઈપણ પેન્શન માટે હકદાર ન હતા.ડિવિઝન બેન્ચે સામાવાળાના સેવાના પ્રમાણપત્રનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે તે ૧૫ વર્ષની અનામત સેવાનો સંકેત આપે છે અને તેથી તે પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર છે.સમીક્ષા માટેની અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

અપીલના સમર્થનમાં અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેન્ચે વૈધાનિક **નિર્દેશનો**ના આધારે જારી કરવામાં આવેલી લાગુ સૂચનાઓની સ્પષ્ટપણે અવગણના કરી હતી.૨૯ ડિસેમ્બર, ૧૯૬૪ના રોજ સૈન્યની સૂચનાઓ દ્વારા પેન્શનના હક માટે જરૂરી સેવાનો સમયગાળો ૧૦ વર્ષની સેવા અને અનામતમાં ૫ વર્ષની સેવા તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યો હતો.જ્યારે સામાવાળાની નિમણૂક કરવામાં આવી ત્યારે આ સૂચનાઓ લાગુ પડતી હતી.આ સૈન્યની સૂચનામાં ૧૪મી જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ના રોજ સૈન્યની સૂચના દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.જરૂરી સેવાનો સમયગાળો બદલીને સક્રિય સાથે ૧૫ વર્ષની સેવા અને અનામતમાં બે વર્ષ કરવામાં આવ્યો હતો.એ સાચું છે કે ન તો ૧૯૬૪ની સૂચનાઓ હેઠળ કે ન તો ૧૯૭૬ની સૂચનાઓ હેઠળ, સામાવાળા કોઈપણ પેન્શન માટે હકદાર

હતો.૦૧/૦૭/૧૯૭૬ પર જારી કરાયેલ અનામત જવાબદારી પ્રમાણપત્ર સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે સામાવાળા રંગીન સેવા પૂર્ણ થાય તે પહેલાં સેવામાંથી મુક્તિ ઇચ્છતો હતો અને સ્પષ્ટ શબ્દોમાં બે વર્ષના સમયગાળા માટે અનામતમાં સેવા આપવાની જવાબદારી સ્વીકારી હતી.તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજ તેમજ ડિવિઝન બેન્ચે પેન્શન આપવાનો નિર્દેશ ન આપવો જોઈએ.

જવાબમાં, સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે ડિવિઝન બેન્ચે મૂળ સેવા પ્રમાણપત્ર જોયું જે કોલમ ૭ માં દર્શાવે છે કે પ્રતિવાદીએ સક્રિયતા સાથે ૯ વર્ષ ૧ મહિનો અને ૨૧ દિવસ અને અનામતમાં ૧૫ વર્ષ ૧ મહિનો ૧ દિવસની સેવા આપી હતી.આમ હોવાથી, ઉચ્ચ ન્યાયાલયના દૃષ્ટિકોણને કોઈ નબળાઈનો સામનો કરવો પડ્યો ન હતો.

આપણે પહેલા સેવાના પ્રમાણપત્રનો સંદર્ભ લઈશું.તે જ ૨૬ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૭૮ ના રોજ બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.નિર્ધિવાદપણે સામાવાળાને ૬ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૭૮ થી અમલમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો અને ૯ જાન્યુઆરી, ૧૯૬૯ ના રોજ નોંધણી કરવામાં આવી હતી.તેમનું સેવાનું પ્રમાણપત્ર પોતે આ સ્થિતિ સૂચવે છે.તેથી, સામાવાળાને સેવાનું પ્રમાણપત્ર જારી કરવાની તારીખ સુધીમાં ૧૫ વર્ષની અનામત સેવા આપવાનો પ્રશ્ન અશક્ય

હતો.અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એ વાત સ્વીકારવામાં આવી છે કે સમયગાળાનો ઉલ્લેખ કરવામાં ભૂલ થઈ હતી; પરંતુ સામાવાળા ભૂલનો કોઈ લાભ લઈ શકે નહીં જે સ્પષ્ટપણે વાસ્તવિક સ્થિતિની વિરુદ્ધ છે.ડિવિઝન બેન્ચે મૂળ સેવા પ્રમાણપત્ર પર ધ્યાન આપ્યું હતું અને ૧૫ વર્ષની અનામત સેવાની રજૂઆત અંગેની એન્ટ્રીનો ઉલ્લેખ કર્યો, પરંતુ તે ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ ગયું કે તેની એન્ટ્રી બાહ્ય રીતે વાહિયાત હતી.નિર્ધિવાદપણે પાન ૩ પર સેવાના પ્રમાણપત્રમાં જ સ્પષ્ટપણે સૂચવવામાં આવ્યું છે કે નોંધણીની તારીખ ૮મી જાન્યુઆરી, ૧૯૬૯ છે અને સેવાનું પ્રમાણપત્ર ૨૬મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૭૮ના રોજ બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.આમ હોવાથી, સામાવાળા દ્વારા ૧૫ વર્ષથી વધુ અનામત સેવા આપવાનો પ્રશ્ન ઊભો થયો ન હતો.કોઈ પણ સંજોગોમાં, પેન્શન મેળવવાનો હક આર્મી સૂચનાઓમાં આપેલા નિર્દેશનો પર આધારિત છે જે આર્મી માટેના નિયમો ૧૯૬૨ (ટૂંકમાં 'નિયમન') ના ફકરા ૧૩૪ સાથે સંબંધિત છે.જરૂરી પરિમાણો ઉપર દર્શાવવામાં આવ્યા છે.એક અન્ય કોણ છે જે વિદ્વાન સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેંચ બંને દ્વારા દૃષ્ટિ ગુમાવી હોવાનું જણાય છે.સામાવાળાને ૧૯૭૮માં મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો અને બે દાયકાથી વધુ સમય પછી રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.કોઈ પણ સંજોગોમાં, તે પાસા સાથે વિગતવાર વ્યવહાર કરવો જરૂરી નથી કારણ કે વિદ્વાન સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેન્ચે સ્પષ્ટપણે ભૂલ કરી હતી કે સામાવાળા સેવાના સમયગાળાની ગણતરી કરીને પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર છે.અપીલની મંજૂરી છે.વિદ્વાન

સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેન્ચના આદેશો રદ કરવામાં આવે છે.રિટ પિટિશન રદ કરવામાં આવે છે.જોકે, ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશો રહેશે નહીં.

કે. કે. ટી.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.